

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. I. Rejectis duabus primis sententiis tertia ut probabilior eligitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

novam aliquam relationem realem. Ita similiter, A quamvis satisfactio condigna & rigorosa, causaret inter homines obligationem illam acceptandi in eo qui exhibetur, non tamen in Deo, quia Deus est superioris ordinis, & habet dominium absolutum & universale super omnia.

ARTICULVS V.

A qua virtute satisfactio Christi processerit?

Explicatis conditionibus ad rigorem iustitiæ in satisfactione Christi requisitis, superest ad hujus disputationis complementum, ut principium à quo fuit elicitata talis satisfactio declaremus. In cujus difficultatis resolutione variè opinantur Authores, quibusdam asserentibus cum Vazque & Vincentio Asturicensi, illam non fuisse elicitam ab unica tantum virtute, sed à pluribus simul concurrentibus ad satisfaciendum; alijs contententibus cum Suare, & Lorca, eam à virtute Religionis processisse; alijs verò sentientibus cum Medina, Alvare, & Nazario, eam fuisse actum iustitiæ commutativæ: quæ sententia probabilior est, & in Schola D. Thomæ communior. Unde sit

§. I.

Rejctis duabus primis sententijs, tertia ut probabilior eligitur.

132. **D**ico primò, satisfactionem Christi non fuisse elicitam à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali.

Probatur breviter: Actus qui versatur circa obiectum honestum, quod à pluribus virtutibus non respicitur, non elicitur à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali, quæ circa tale obiectum versatur: Atqui satisfactio Christi versatur circa obiectum honestum, quod à pluribus virtutibus non respicitur: Ergo non à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali fuit elicitata. Major est certa, nulla enim virtus potest elicere aliquem actum in quo non reluceat ratio formalis sui obiecti. Minor verò sic ostenditur. Obiectum satisfactionis Christi est compensare injuriam Deo illatam per peccatum, & inter Deum offensum, & homines peccatores, perfectam constituere equalitatem: At hoc, ut per se constat, ad omnes virtutes non spectat, sed ad aliquam specialem: Ergo &c.

133. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Quotiescunque in aliquo actu reperitur speciale bonum, specialem habens difficultatem obiectivam, debet poni specialis virtus, ad illum eliciendum; virtutes enim non ponuntur in anima, nisi ad vincendas difficultates quæ reperiuntur in prosecutione honesti: Sed in satisfactione Christi reperitur speciale bonum, specialem habens difficultatem obiectivam, scilicet compensationem divinæ injuriæ ad æqualitatem: Ergo debet poni specialis virtus ad illam eliciendam.

134. Confirmatur ampliùs: In nobis satisfactio imperfecta quam Deo exhibemus pro peccatis nostris, non procedit à pluribus virtutibus, sed ab aliqua speciali & determinata, scilicet à pœnitentia: Ergo etiam satisfactio perfecta & condigna, quam Christus Deo obtulit pro peccatis nostris, debuit ab aliqua virtute determinata procedere.

Dico secundò, satisfactionem Christi non fuisse elicitam à virtute religionis.

Probatur: Ad religionem pertinet exhibere debitum honorem Deo, inquitur est primum principium creationis & gubernationis rerum, & per hoc distinguitur ab alijs virtutibus, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 81. art. 3. At Christi satisfactio non ordinabatur formaliter ad exhibendam reverentiam Deo, ut primo rerum principio, sed potius ut offenso per peccata hominum: Ergo non procedebat à virtute religionis.

Dico tertio, specialem illam virtutem à qua satisfactio Christi fuit elicitata, pertinere ad iustitiam, non legalem, aut distributivam, sed commutativam.

Prima pars hujus assertionis breviter suadetur. Ubi est verum & proprium jus ad satisfactionem exigendam, constituenda est aliqua virtus ad iustitiam pertinens, quæ talem satisfactionem exhibeat: Sed in Deo erat verum & proprium jus, ut satisfactionem exigeret à Christo pro peccatis hominum: Ergo virtus quæ Christum inclinabat ad talem satisfactionem Deo exhibendam, pertinebat ad iustitiam. Major est evidens, jus enim servandum vel reparandum ubi læsum fuerit, est proprium obiectum iustitiæ. Minor etiam est certa, quia cum Christus se præstitisset vadem & fidejussorem pro hominibus, erat obligatus ad satisfaciendum Deo pro illis: quando enim debitor principalis est insolubilis, tunc fidejussor tenetur pro illo solvere, & potest cogi creditore, ut videmus quotidie fieri in civilibus: Ergo in Deo erat verum & proprium jus ut satisfactionem exigeret à Christo pro peccatis hominum.

Cogatus ad satisfaciendum Deo pro illis: quando enim debitor principalis est insolubilis, tunc fidejussor tenetur pro illo solvere, & potest cogi creditore, ut videmus quotidie fieri in civilibus: Ergo in Deo erat verum & proprium jus ut satisfactionem exigeret à Christo pro peccatis hominum.

Probatur etiam secunda pars, quæ asserit satisfactionem Christi ad iustitiam legalem aut distributivam non pertinere. Iustitia legalis, quæ solum inter cives & rempublicam versatur, non respicit illatæ injuriæ compensationem, sed potius boni communis promotionem: Atqui satisfactio Christi, non per se primò ordinatur ad bonum totius generis humani, sed potius ad bonum divinum, compensando injuriam Deo illatam: Ergo satisfactio Christi ad iustitiam legalem non pertinet.

Quod verò non pertineat ad distributivam, manifestum est, quia hæc iustitia non habet constituere equalitatem arithmeticam, seu rei ad rem, hoc enim est proprium commutativæ, sed geometricam tantum, distribuendo communia bona secundum conditionem & dignitatem uniuscujusque: At Christi satisfactio non est hujusmodi, sed constituit æqualitatem rei ad rem, ut ex dictis art. 2. constat: Ergo ad iustitiam distributivam non pertinet. Addo quod iustitia distributiva per se primò respicit distributionem bonorum communium reipublicæ, quod non attenditur in satisfactione Christi.

Ex his probata manet tertia pars conclusionis: cum enim triplex tantum detur species iustitiæ propriè dictæ, nimirum legalis, distributiva, & commutativa, si Christi satisfactio pertineat ad iustitiam propriè dictam, eaque non sit legalis, vel distributiva, superest tantum quod sit commutativa. Unde in Scriptura Christi satisfactio vocatur nomine emptionis, redemptionis, solutionis pretij &c. ut patet 1. ad Corinth. 6. & 7. 1. Petri 1. Psalmo 129. qui omnes sunt actus iustitiæ commutativæ: imò Psal. 88. secundum expositionem Augustini, vocatur nomine commutatio-

nis, dum dicitur, *Exprobraverunt commutationem Christi tui*: commutatio autem est actus iustitiæ commutativæ.

140. Confirmatur: Ad iustitiam commutativam duo requiruntur & sufficiunt, scilicet stricta obligatio ad solvendum debitum, & perfecta æqualitas in compensatione illius; unde religio, penitentia, gratitudo, & similes virtutes quæ sunt ad alterum, deficient à ratione strictæ iustitiæ, & constituuntur partes potentiales illius; quia vel à ratione perfectæ æqualitatis, vel à ratione stricti debiti & obligationis recedunt, ut docet S. Thomas 2. 2. quæst. 80. Sed in Christi satisfactione hæc duæ conditiones reperiuntur, fuit enim condigna & æqualis offensæ, imò & superexcedens, ut supra ostendimus; & aliunde, cum pro hominibus se vadem & fideiussorem Christus præstitisset, tenebatur ex iustitia ad solvendum debitum; Ergo satisfactio Christi fuit actus iustitiæ commutativæ.

§. II.

Præcipuæ objectiones solvuntur.

141. **O**bjicies primò: Inter patrem & filium, dominum & servum, non datur iustitia commutativa, ut sæpe docent Aristoteles & D. Thomas: Sed Christus est Filius Dei, & in quantum homo, servus illius, juxta illud Propheta Psal. 115. *O Domine quia ego servus tuus*: Ergo inter Christum & Deum non potest esse iustitia commutativa, subindeque nec satisfactio Christi ab illa procedere.

142. Confirmatur: Iustitia commutativa non est nisi inter æquales, nam sicut iustitia legalis est partis ad totum, & distributiva totius ad partes, ita commutativa est partis ad partem, id est æqualis ad æqualem: Sed Christus, in quantum Deo satisfaciebat, non erat ipsi æqualis, quia satisfaciebat in quantum homo, ideoque ut minor Deo: Ergo satisfactio illius non procedebat à iustitia commutativa.

143. Ad objectionem respondeo quod licet apud homines inter patrem & filium, dominum & servum, non possit reperiri iustitia commutativa; præsertim si sit sermo de filio nondum emancipato, sed sub tutela parentum constituto; bene tamen inter Christum & Deum. Ratio disparitatis est, quia apud homines filius, ut talis, nunquam potest esse æqualis patri in jure proprietatis, cum nihil habeat filius, ut talis, quod à patre per voluntariam & gratuitam communicationem non acceperit; & similiter servus nihil habeat, quod non pertineat ad dominum, cui legali vinculo subicitur.

Adde etiam quod filius non potest reddere aliquid æquivalens aut ad æquans esse naturale, quod à patre gratuita communicatione accepit, propter quod Aristoteles ait, quod dijs, parentibus, & magistris, æquale reddere non valemus. Hæc autem in Christo locum non habent, quia cum sit Deus & homo simul, ratione suppositi divini, habet æquale jus & dominium in proprias operationes, ac ipse Deus; unde est ipsi æqualis in jure proprietatis; & licet sit Filius Dei, non tamen accipit esse gratuito & liberè, sicut filius in humanis recipit à patre, sed necessariò & per modum naturæ; nec est inferior Patri, sed æqualis perfectionis & dignitatis cum ipso, juxta illud Apostoli ad Philippen. 2. *Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo*; unde inter Christum & Deum, fa-

144. cilius quàm inter patrem & filium in humanis, reperiri potest iustitia commutativa.

Ad confirmationem, concessa Majori, distinguo Minorem: Christus in quantum Deo satisfecit, non erat ipsi æqualis, si ly *in quantum* reduplicet supra principium quo satisfactionis, concedo Minorem. Si reduplicet supra principium quod, nego Minorem. Similiter ad probationem Minoris, eadem distinctio adhiberi debet. Adde etiam ad iustitiam commutativam non requiri omnimodam æqualitatem inter personam satisfaciendam, & illam cui fit satisfactio, sed sufficere æqualitatem in jure proprietatis, ut supra dicebamus. Licet autem Christus, in quantum homo, non sit æqualis Deo in jure proprietatis, bene tamen in quantum suppositum divinum, sub hac enim ratione habet æquale jus in suas operationes, ac ipse Deus.

Objicies secundò: Christus non erat obligatus ex iustitia ad satisfaciendum Deo pro offensis hominum: Ergo satisfactio Christi non fuit actus iustitiæ commutativæ. Consequentia videtur manifesta, si enim aliquis non teneatur alteri satisfacere, hujusmodi satisfactio non erit actus iustitiæ, sed benevolentiae & charitatis: Ergo idem dicendum erit de satisfactione Christi, si ad illam non sit obligatus ex iustitia. Antecedens verò probatur. Ex nullo alio capite Christus tenebatur pro peccatis hominum mori & satisfacere, nisi quia præceptum moriendi acceperat, juxta illud Joan. 14. *Sicut mandatum dedit mihi Pater, sic facio*: Atqui tale mandatum non obligat illum ex iustitia, sed ex obedientia, & charitate: Ergo Christus non erat obligatus ex iustitia ad satisfaciendum Deo pro peccatis hominum, ac proinde ex sola charitate & misericordia pro peccatis humani generis satisfecit, & ut dicitur Isaia 53. *Oblatus est, quia ipse voluit*.

Respondeo negando Antecedens, licet enim Christus absolute non esset obligatus ex iustitia ad satisfaciendum Deo pro peccatis generis humani, nihilominus quatenus erat caput hominum, & in quantum se præstiterat vadem & fideiussorem pro illis, tenebatur ex iustitia satisfacere; quia, ut sæpe diximus, quando debitor principalis est insolubilis, ille qui se præstitit vadem pro illo, obligatur ex iustitia ad satisfaciendum & solvendum: nihilominus quia Christus ex infinita charitate & misericordia, talem obligationem & debitum in se suscepit, Propheta dicit, *Oblatus est, quia ipse voluit*.

Inlabis, Fideiussor non majorem in se suscipit obligationem, quàm haberet debitor principalis: Sed homo, qui erat debitor principalis, non tenebatur ex iustitia satisfacere: Ergo nec Christus. Major est certa, Minor probatur. Obligatio satisfaciendi ex iustitia, ortum non habet nisi ex iustitia violata; ubi enim iustitia violata non est, ipsa iustitia non exigit nec præcipit compensationem: Sed homines peccando non violant semper iustitiam specialem & propriè dictam; alias enim in quolibet peccato duæ deformitates reperirentur: v. g. in actu intemperantiæ, deformitas intemperantiæ, & præterea deformitas iustitiæ specialis, quæ diversæ deformitates constituerent talem actum intra diversam speciem peccati, & sic tenerentur homines se accusare in confessione de duplici illa deformitate & malitia: Ergo &c.

Respondeo distinguendo Minorem: Homo non tenebatur ex iustitia satisfacere, Per se, nego Mi-